

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Бакалавр	Форма навчання	Денна/Заочна	Навчальний рік/семестр	I-II СЕМЕСТР \\2022-2023
----------------------	----------	----------------	--------------	------------------------	-----------------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Сучасна українська мова з практикумом
Кафедра	ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ
Освітня програма	Початкова та Дошкільна освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): <i>Обов'язкова</i> Кількість кредитів: Лекції: Семінарські/практичні заняття: Лабораторні заняття: Самостійна робота:
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	<i>Островська М.Я., кандидат педагогічних наук, доктор філософії, доцент</i> marianna.29.1984@gmail.com
Пререквізити навчальної дисципліни	Пререквізити навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» є предмет «Українська мова» у середньому навчальному закладі. Зазначена дисципліна є підготовчою для формування системи знань,

	умінь і навичок із навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом»). За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом одного семестра. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка й орфографія 2. Лексикологія. Фразеологія. 3. Граматика. Морфеміка. Словотвір. 4. Морфологія. Іменні частини мови. 5. Дієслово. Дієслівні форми. Прислівник. Службові частини мови 6. Словосполучення. Просте речення. 7. Складне речення. Постреквізити навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Методика навчання мовно-літературної галузі».
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни	Анотація курсу «Сучасна українська мова з практикумом» зорієнтований на систематизацію знань та формування необхідних лінгвістичних знань, мовленнєвих умінь і навичок студентів спеціальності «Початкова освіта» та «Дошкільна освіта». У системі початкової та дошкільної освіти українська мова є основним навчальним предметом. Збагачення активного словника дітей і свідоме засвоєння основ граматичної будови української мови є необхідною умовою розвитку логічного мислення, емоційного сприйняття і естетичної оцінки явищ навколишньої дійсності, могутнім виховним стимулом, що сприяє розвитку особистості. Ознайомлення учнів із теоретичними основами науки про українську мову повинно бути органічно пов'язане з роботою над розвитком дитячого мовлення, його точності і виразності, над формуванням у дітей мовного смаку. Тому сучасна українська мова як навчальна дисципліна у підготовці вчителя початкових класів та вихователя посідає одне з центральних місць. Вивчення української мови

студентами спеціальностей «Початкова освіта» та «Дошкільна освіта» допоможе майбутнім вчителям початковим класів та вихователів ЗДО не лише досконало володіти знаннями її фонетичної, лексичної граматичної системи, а й мати доступ до джерел української духовності, культури, можливість постійно збагачувати духовне життя, утверджувати своє «я» в колективі і суспільстві. Відчувати єдність з Українською державою, відчувати єдність із землею, на якій вони живуть, з народом – творцем і носієм української мови.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – навчити студентів досконало володіти знаннями фонетичної, лексичної граматичної системи мови, сприяти підвищенню культури мовлення, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок. Поглибити знання студентів із сучасної української літературної мови, сформувати у них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм глибше оволодіти мовними формами, активізувати їх уміння спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях. Досягнення мети потребує вирішення ряду взаємопов'язаних завдань, серед яких найважливішими є такі:

- а) формування мовно-ціннісних орієнтацій, в яких українська мова посідала б визначальне місце;
- б) оволодіння теоретичними знаннями - відомостями про українську мову, її системно-структурну організацію;
- в) набуття навичок культури мовлення;
- г) підвищення загальної грамотності студентів.

Практичний курс спрямований насамперед на розвиток усного і писемного мовлення студентів, а також на повторення засвоєного під час слухання лекцій теоретичного матеріалу.

Мовного навчання полягає у свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою,

заснованому на вивченні її системи і підсистем – фонетичної, лексико-семантичної і граматичної, а також закономірностей, які визначають використання різноманітних виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

Мовне виховання ставить своїм першочерговим завданням усвідомлення значення рідної мови не лише як засобу спілкування, а й як найважливішого джерела формування інтелекту і духовно-емоційної сфери особистості через її органічний зв'язок з національними традиціями.

Завдання курсу полягає в тому, щоб системно засвоїти матеріал фонетичного, лексичного та граматичного мовних рівнів. Ґрунтовне теоретичне та практичне вивчення рідної мови сприятиме підвищенню культури мовлення студентів, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок.

До важливих аспектів викладання курсу «Сучасна українська мова з практикумом» належить постійна увага до питань, пов'язаних із висвітленням відповідних мовних явищ у лінгвістичній літературі, орієнтація студентів на професійне застосування знань.

Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: повинні сформувати:

- 1) здатність здійснювати професійну науково-дослідну діяльність, використовуючи поглиблені знання професійно-орієнтованих гуманітарних наук, спеціалізованих філологічних дисциплін.
- 2) здатність виявляти мовне явище, збирати матеріал, систематизовувати та описувати його;
- 3) здатність характеризувати основні поняття курсу; здійснювати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний аналіз; пояснювати орфограми та пунктограми; практично володіти нормами сучасної української літературної мови; стилістично правильно оформлювати свою думку; послуговуватися

всім лексичним багатством української мови, добирати синоніми, антоніми, фразеологізми, розпізнавати пароніми і вживати їх відповідно до значень; послуговуватися вербальними й невербальними засобами обміну інформацією; самостійно працювати над текстом.

Повинні знати:

- визначення основних понять курсу;
- особливості фонетичної, лексичної, граматичної системи мови;
- специфіку української фонетики, лексики, морфології, синтаксису;
- правила орфоепії, орфографії, граматики, пунктуації повинні вміти:
- характеризувати основні поняття курсу;
- здійснювати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний аналіз.
- пояснювати орфограми та пунктограми.

Компетентності:

- фонетична;
- орфоепічна;
- графічна;
- орфографічна;
- лексична;
- граматична;
- стилістична:

▪ лексикографічна, а на їх основі – формування ключової компетентності – **вільного володіння державною мовою.**

Компетентності

Після успішного проходження курсу «Сучасна українська мова з практикумом» здобувач вищої освіти спеціальності Початкова та Дошкільна освіта володітиме наступними загальними та фаховими компетентностями:

КЗ-1. Здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення.

КЗ-9. Здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної і української (державної) мов.

КС-7. Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-8. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України).

КС-9. Здатність до виховання у дітей інтересу і поваги до національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів.

СК-1.1. Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих компетентності змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

СК – 4._4. Контрольно-оцінювальна. Здатність до реалізації критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи; здатність дотримуватись Державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи, визначених у програмі.

СК – 5.3. Інтерактивна. Здатність педагога організовувати ефективну спільну навчально-виховну діяльність і педагогічне спілкування; здатність співпрацювати для досягнення поставленої мети, знаходячи при цьому шляхи взаємодії зі всіма суб'єктами навчально-виховного середовища.

	РН 1. Здатність демонструвати знання сучасних теоретичних основ освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. РН 13. Здатність до здійснення комунікації, зорієнтованої на мовленнєве спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач. РН 14. Здатність прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету. РН 15. Здатність до використання засобів вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя. РН 16. Здатність до навчання упродовж життя і удосконалення з високим рівнем автономності, набутої під час навчання кваліфікації.
Критерії контролю та оцінювання результатів навчання	Контроль знань та умінь здійснюється шляхом опитування на практичних заняттях, написання диктантів і контрольних робіт, тестування, проведення іспиту в I семестрі. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю. Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення лінгвістичного словника, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни. При комплексній оцінці успішності викладач визначає види робіт і критерії оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, відведених навчальним планом, контингенту студентів. Критерії оцінювання: 1. При усних відповідях: — повнота розкриття питання; — логіка викладення, культура мовлення; — упевненість, аргументованість та

емоційність; — використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); — аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. При виконанні письмових завдань:

— мовна грамотність — повнота розкриття питання; — цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; — акуратність оформлення документа та письмової роботи; — підготовка матеріалу(реферату, презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо). Рівні досягнень студентів.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендуємо застосовувати наступні рівні досягнень студентів.

Високий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних і колективних завдань, самостійної роботи.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань і вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Оцінювання знань студентів При оцінюванні відповіді студентів та виконання ними практичних завдань враховується: – вміння послідовно і детально висвітлювати проблемні питання сучасного ділового мовлення, альтернативність їх осмислення в лінгвістичному аспекті; – відповідне володіння загальними поняттями мовної культури, офіційно-ділового, наукового стилів; – навички творчого застосування вмінь аналізувати кожен окремий вид документа, його структуру – навички порядку оформлення, редагування та перекладу текстів документів; – змістовність і правильність виконання завдань, чіткість і повнота відповіді, здатність поєднувати теоретичний матеріал з практичним його відтворенням; – багатство лексичного запасу, культура писемного мовлення; – дотримання орфографічних, пунктуаційних, синтаксичних, лексичних та граматичних

норм сучасної української мови при виконанні практичних завдань.

Оцінка «5» А 90-100 балів Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками відповідає рівню компетенції - доскональному або продуктивному. Оцінка «відмінно» ставиться, якщо студент: – виявляє глибокі знання з української мови (за професійним спрямуванням); – виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, реалізує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; – викладає матеріал послідовно й правильно, не порушуючи норм літературної мови; – відтворює усно й письмово запропоновані зразки документів. Відповідь відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності аналізу текстів документів, практичні завдання виконані правильно, грамотно. Може бути 1- 2 мовні неточності у доведеннях. Письмова робота виконана у повному обсязі: зроблений переклад з російської на українську мову без лексичних та граматичних помилок (допускається 2-3 описки).

Оцінка «4»В Дуже добре - достатньо високий рівень знань(умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок відповідає рівню компетенції - базовому або конструктивно-варіативному. Оцінка «добре» ставиться, якщо студент: – в цілому впорався із завданням, виявив достатній рівень знань з української мови(за професійним спрямуванням); – володіє знаннями щодо структури документів, вміє послідовно відтворювати їх текст; – допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовних норм; – в перекладі тексту допускає 5-6 помилок. Мовлення ілюструє наявність термінологічної лексики, відповідає стилістичним нормам.

Оцінка «4»С 75-81 балів Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з

незначною кількістю помилок. Те ж, що й В, проте є порушення у послідовності викладання думки, у формуванні певних доведень відчутна поверховість.

Оцінка «3» (задовільно) D 69-74 балів– посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності відповідає рівню компетентності - елементарному або продуктивному. Завдання, поставлені перед студентом, виконані, але не в повному обсязі. Спостерігається поверховість знань, відсутня аргументація доведень. Відчувається не завжди вдалий добір слова відносно контексту, не розрізняється основна і другорядна інформація. Відповіді бракує єдності стилю, виклад загалом зв'язаний, але помітна бідність словника. Студент виявляє знання й

	розуміння основних положень теми, але: – викладає матеріал не досить повно та допускає помилки в формулюванні правил, виконанні практичних завдань; – не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; – викладає матеріал непослідовно; – плутається в реквізитах документа і допускає помилки при побудові його; – допускає не більше 7-10 помилок в перекладі тексту; – допускає помилки в мовленнєвому оформленні; – не дбає про культуру мовлення. Оцінка «3» Е 60-68 балів (задовільно) Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) Оцінка «2» (незадовільно) FX 35-59 балів з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання, відповідає рівню компетентності – початковому або рецептивному. Більшість змісту відповіді не продумана, практичне завдання неправильно виконане або зовсім не виконане. Наявні прогалини в теоретичних знаннях. Лексика висловлювань бідна, немає послідовності викладу думок, у практичній роботі допущено 5-6 орфографічних та 3-4 пунктуаційні помилки. Студент не може побудувати документ, допускає значну кількість граматичних та лексичних помилок в перекладі тексту. Е 1-34 балів Незадовільно з повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення курсу.
Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	Опорні конспекти лекцій; плани практичних занять, завдання для самостійної роботи. Перелік наочних та технічних засобів навчання 1. Опорні конспекти; 2. Навчальні посібники; 3. Робоча навчальна програма; 4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів. 5. Навчально-методичний комплекс розміщено в доступі системи Moodle. 6. Презентації до занять. Політика навчальної дисципліни Здобувач вищої освіти повинен: • виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану; • в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом; • глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, які будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;

	• заздалегідь інформувати викладача у разі неможливості з поважних причин відвідувати заняття; • складати залік, виконувати контрольні та інші роботи, що визначені робочими навчальними планами. Обов'язковою є присутність здобувача освіти першого (бакалаврського) рівня освіти на модульному і підсумковому контролях. Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 упродовж семестру. Якщо накопичувальний бал нижче 60, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до чинного законодавства.
Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА Основна література 1.Сучасна українська літературна мова: В 5-ти томах. Т. Лексика і фразологія.-К.: Наук. думка, 1968. 2.Сучасна українська літературна мова: В 5-ти томах.Т.Фонетика. -К.: Наук. думка,,1969. 3.Сучасна українська літературна мова: В 5-ти томах. Морфологія.-К.: Наук. думка,,1969. 4.Сучасна українська літературна мова: В 5-ти томах.Т. Синтаксис.- К.: Наук. думка,1972. 5.Сучасна українська літературна мова: В 5-ти томах.Т.Стилістика.-К.:Наук.думка,1973. 6.Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ.-К.: Вища школа,1994. 7.Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П.Грищенка. Вид.1.- К.: Вища школа,1993; Вид. 2.-Перероб. і доп.-К.: Вища школа,1997. 8.Сучасна українська літературна мова /За ред. О.Д.Пономарева.– К.: Либідь, 1997. 9.Жовтобрюх М.А. Українська літературна мова.- К.6 Наук. думка,1984. 10.Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання.- К.: Вища школа,1994. 11.Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис.- К.: Либідь, 1993. 12. Український правопис. - К.: Наукова думка, 1993 р. 13. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української літературної мови.-К.: Либідь,1992. 14.Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.-К.: Освіта,1994. 15.Паламар Л.М., Кацавець Г.М. Мова ділових паперів. - К.: 1995,1996.

16. Орфографічний словник. - К.: Довіра, 1994 р.

Додаткова

Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. – К., 1992.

Волох Т.О. та ін. Сучасна українська літературна мова. – К., 1989.

Грищенко А.П. Прикметник у структурі словосполучення і речення // Українська мова і література в школі. – 1986. – №7.

Дорошенко С.І. безсполучникові складні конструкції в сучасній українській мові / Дорошенко С.І. Наукові простори. – Харків, 2009. – С.53-163.

Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. – Донецьк, 2001.

Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. – К., 1995.

Кващук А.Г. Синтаксис складного речення. – К., 1986.

Олексенко В.П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого речення: Навчально-методичний посібник. – Херсон, 2004.

Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. – Харків, 1992.

Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. – К., 1994.

Довідкова

Українська мова. Енциклопедія / За ред. В.М. Русанівського, О.О. Тараненка та ін. – К., 2000.

РЕСУРСИ

www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського

www.franko.lviv.ua – сайт Наукової бібліотеки Львівського державного університету ім. І.Франка

www.nplu.kiev.ua – сайт Національної парламентської бібліотеки України

korolenko.kharkov.com – сайт Харківської державної наукової бібліотеки

www.library.donetsk.ua – сайт Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки

www.libr.dp.ua – сайт Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки

<http://litopys3.freervers.com/ukrmova/um.htm> – енциклопедія “Українська мова”